

مروری تطبیقی به وضعیت بسته‌بندی ایران با چند کشور جهان

روح الله نوری^{۱*}، مهدی فتح‌اله^۲، محمدرحیم اسفیدانی^۳، افشین علیپور پیجانی^۴

تاریخ دریافت مقاله: فروردین ماه ۱۳۹۱

تاریخ پذیرش مقاله: اردیبهشت ماه ۱۳۹۱

واژه‌های کلیدی

صنعت بسته‌بندی، ایران، بازار جهانی و اقتصادی.

چکیده

امروزه صنعت بسته‌بندی به عنوان افزایش توان تولید محصولات، نقش بسیار مهمی در توسعه بخش‌های مختلف اقتصادی دارد. افزایش توانمندی‌های صنعت بسته‌بندی، باعث افزایش رقابت‌پذیری سایر بخش‌های اقتصادی می‌شود. از سوی دیگر، بسته‌بندی به عنوان یک صنعت نقش زیادی در افزایش درآمد ملی و اشتغال دارد. این عوامل باعث شده است که این صنعت، در بسیاری از کشورها مورد توجه خاص دولت باشد. دولت‌ها در تلاشند با تقویت این صنعت، ضمن افزایش سهم خود از بازار جهانی بسته‌بندی، توان رقابتی سایر بخش‌های اقتصادی را نیز بهبود بخشند.

بررسی آمارهای مربوط به بسته‌بندی نشان می‌دهد که علی‌رغم افزایش سرانه مصرف بسته‌بندی در ایران طی سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۹، سهم این صنعت در تولید ناخالص داخلی نه تنها افزایش نیافته است بلکه بعضاً با روند نزولی نیز همراه بوده است. افزایش سرانه مصرف بسته‌بندی ناشی از تغییرات سبک زندگی، تغییر در ساختار سنی جمعیت کشور و توجه بیش از پیش مصرف‌کنندگان به مصرف مواد غذایی آماده است.

۱- مقدمه

به طور کلی بسته‌بندی دو نقش اساسی در اقتصاد و بازرگانی دارد. در نقش اول، صنعت بسته‌بندی به عنوان توانمندساز سایر صنایع است که از این طریق به حفاظت، توزیع مناسب، ایمنی، زیبایی، مدیریت اطلاعات کالا و خدمات پرداخته و در نهایت با تسهیل تجارت، موجب توسعه اقتصادی هر چه بیشتر می‌شود. در نقش دوم، بسته‌بندی خود به عنوان یک صنعت، می‌تواند به عنوان یکی از صنایع پیشرو، نقش بسزایی در افزایش درآمد ملی و توسعه اقتصادی داشته باشد.

در این مقاله تلاش شده تعریف و مفهوم صنعت بسته‌بندی در ایران با مباحث توصیفی و آماری تبیین گردد تا بتوان شناختی نسبی از وضعیت این صنعت در ایران و کشورهای منتخب به دست آورد.

۲- معیارهای طبقه‌بندی بسته‌بندی

بسته‌بندی را از ابعاد مختلفی می‌توان تقسیم‌بندی کرد که از آن جمله می‌توان به اندازه، روش تهیه، وظیفه، محتوا و غیره اشاره کرد^۴. جدول (۱) طبقه‌بندی بسته‌بندی بر مبنای معیارهای مختلف را نشان می‌دهد.

۱ و ۲- عضو هیئت علمی مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

(*) نویسنده مسئول: E-mail: noori_2003@yahoo.com

۳- عضو هیئت علمی دانشگاه تهران

۴- فوق لیسانس مدیریت بازرگانی

جدول ۱- طبقه‌بندی بسته‌بندی براساس معیارهای مختلف؛ به نقل از^۱

معیار طبقه‌بندی بسته‌بندی	انواع	شرح
از نظر اندازه	بسته‌بندی سنگین	کانتینر بسته‌های چوبی
	بسته‌بندی متوسط	جعبه‌های کارتنی قوطی و بشکه
از منظر وظیفه	بسته‌بندی‌های سبک (کوچک یا مصرف کننده)	بسته‌بندی‌های انعطاف پذیر بطری و قوطی‌های کوچک مظروف‌های کاغذی
	وظیفه تسهیل‌گری وظیفه حفاظتی وظیفه گرافیکی وظیفه روانشناختی	سهولت در حمل و نقل و انبارداری و غیره حفاظت در مقابل ضربه، پرت شدن، گرما، آب، رطوبت و غیره رنگ، اندازه و غیره ایجاد جذابیت
از منظر روش بسته‌بندی	بسته‌بندی از طریق مکش ^۲ (ایجاد خلأ در فضای کالا) بسته‌بندی بهداشتی ^۳ بسته‌بندی شرینگ ^۴ (کوچک‌کننده فضای اشغال شده) بسته‌بندی نواری ^۵ بسته‌بندی از طریق تراز هوای دورن بسته ^۶ بسته‌بندی عایق رطوبت ^۷ بسته‌بندی حبایی ^۸ بسته‌بندی ریتورت ^۹ بسته‌بندی پوستی ^{۱۰} (بسته‌بندی بسیار نازک) بسته‌بندی غیر قابل جعل و دزدی ^{۱۱} سایر بسته‌بندی‌ها	
	از منظر محتوا	بسته‌بندی مواد غذایی بسته‌بندی مواد آرایشی و بهداشتی بسته‌بندی مواد پودری بسته‌بندی لوازم آرایشی بسته‌بندی دارو بسته‌بندی مایعات بسته‌بندی منسوجات و پوشاک مواد سمی و خطرناک سایر بسته‌بندی‌ها
انواع بسته‌بندی از منظر مواد	بسته‌بندی صلب (سخت)	مانند: بطری / قوطی‌های فلزی جعبه‌های چوبی، جعبه‌های فلزی و ...
	بسته‌بندی انعطاف‌پذیر بسته‌بندی‌های نیمه صلب	مانند: کاغذ/ پلاستیک، فیلم/ فویل آلومینیوم، سلفون و غیره مانند: جعبه‌های کارتنی و بطری‌های پلاستیکی

مروری تطبیقی به وضعیت بسته‌بندی ایران با چند کشور جهان

- 7- Moisture-proof packaging
- 8- Blister packaging
- 9- Retortable packaging
- 10- Skin packaging
- 11- Tamper-proof packaging

- 1- Noble Printing Press, 2010
- 2- Vacuum packaging
- 3- Aseptic packaging
- 4- Shrink packaging
- 5- Strip packaging
- 6- Gas flush packaging

۳- عوامل مؤثر بر رشد صنعت بسته‌بندی در

جهان

گسترش تقاضای صنعت بسته‌بندی تحت تأثیر طیف گسترده‌ای از عوامل کوتاه مدت و بلند مدت بوده که سال به سال دچار تغییر می‌شوند. با وجود اینکه اقتصاد در اندازه و رشد بازار نقش زیادی دارد ولی عوامل دیگری نیز وجود دارند که صرف نظر از عملکرد اقتصادی، به صورت مستقیم و غیر مستقیم بر میزان و ماهیت تقاضا در صنعت تأثیر می‌گذارند از جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- پیر شدن جمعیت جهان؛
- گرایش به سمت خانواده‌های کوچک‌تر؛
- گرایش روز افزون مصرف‌کنندگان به راحتی بیشتر؛
- رشد آگاهی بهداشتی در میان مصرف‌کنندگان؛
- روند رو به رشد شیوه زندگی پر جنب‌وجوش^۱ در میان مصرف‌کنندگان دارای وقت محدود؛

- روند رو به رشد نیاز به تقویت برنامه های برای ورود در محیط رقابتی فزاینده؛
- توسعه مواد جدید بسته‌بندی؛
- حرکت به سمت اندازه‌های کوچک‌تر بسته‌بندی، به دلیل کاهش تعداد خانواده‌هایی که با هم سر یک میز غذا می‌خورند؛
- گسترش آگاهی عمومی در خصوص مسائل زیست‌محیطی و نیز پذیرش قوانین و مقررات مرتبط با بازیافت مواد بسته‌بندی.

از میان عوامل فوق، از دیدگاه اعضای WPO^۲، آگاهی بهداشتی به عنوان عنصر کلیدی و بسیار مهم در رشد صنعت بسته‌بندی ایفای نقش می‌کند. پیر شدن جمعیت جهان در سرتاسر جهان کمترین تأثیر را در رشد بازار این صنعت خواهد داشت. برای اطلاعات دقیق‌تر در این خصوص (جدول ۲) را ببینید (۱).

جدول ۲- عوامل اصلی تأثیرگذار بر رشد صنعت بسته‌بندی از دیدگاه کشورهای عضو WPO

رتبه	بی اهمیت	مناسب اما بی‌اهمیت	نسبتاً مهم	خیلی مهم	حیاتی	عامل تأثیرگذار
۲	۰	۴۵/۵	۹/۱	۴۵/۵	۰	پیری جمعیت
۲/۳۶	۰	۱۸/۲	۲۷/۳	۵۴/۵	۰	خانواده‌های کوچک‌تر
۳/۰۹	۰	۰	۱۸/۲	۵۴/۵	۲۷/۳	آسایش
۳/۱۸	۰	۰	۱،۹	۶۳/۶	۲۷/۳	آگاهی بهداشتی
۲/۶۴	۰	۲۷/۳	۰	۵۴/۵	۱۸/۲	سبک زندگی در حال حرکت
۹۱،۲	۰	۰	۳۶/۴	۳۶/۴	۲۷/۳	ارتقای برند/ تمایز
۲/۸۲	۰	۰	۳۶/۴	۴۵/۵	۱۸/۲	توسعه مواد جدید بسته‌بندی
۲/۳۶	۰	۱۸/۲	۲۷/۳	۵۴/۵	۰	بسته‌های کوچک‌تر
۲/۱۸	۹/۱	۲۷/۳	۱۸/۲	۲۷/۳	۱۸/۲	زمان بازیافت

نکته: ۴= حیاتی، ۳= خیلی مهم، ۲= نسبتاً مهم، ۱= مناسب اما بی‌اهمیت، ۰= بی‌اهمیت

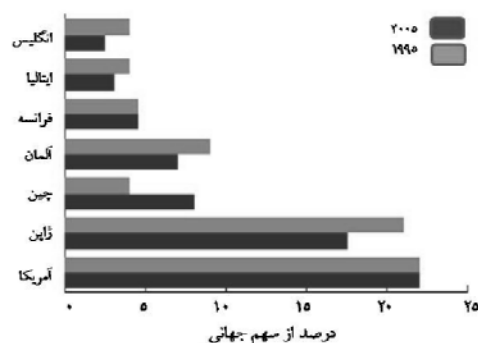
2- WPO, Market statistics and future trends in global packaging, 2011

1- on-the-go

۴- نگاهی به وضعیت بسته‌بندی در سایر کشورها

همانطور که در (نمودار ۱) نشان داده شده است، آمریکا بیشترین سهم را در صنعت بسته‌بندی جهان دارد. ژاپن بعد از آمریکا در رتبه دوم قرار دارد. هر چند که سهم این کشور از ۲۲ درصد در سال ۱۹۹۵ به کمتر از ۱۸ درصد در سال ۲۰۰۵ رسیده است و آمارهای جدید نیز نشان می‌دهد که کشور چین توانسته است جایگاه دوم را در این صنعت از آن خود نماید (۲).

نمودار ۱- سهم جهانی آمریکا، انگلیس، ژاپن و چین در صنعت بسته‌بندی^۱

صنعت بسته‌بندی ژاپن نقش مهمی در اقتصاد این کشور ایفا می‌کند. جدول (۳) ارزش این صنعت در این کشور را نشان می‌دهد.

بدین منظور در ادامه به معرفی صنعت بسته‌بندی چند کشور پرداخته شده است:

مقایسه ارزش این صنعت با تولید ناخالص داخلی این کشور، نشان می‌دهد که سهم این صنعت در حدود ۱/۲ درصد می‌باشد و در طی سال‌های گذشته نیز تغییر چندانی نکرده است. جدول (۴) نسبت این صنعت به کل تولید ناخالص داخلی این کشور را نشان می‌دهد (۳).

۴-۱- صنعت بسته‌بندی چین

در کشور چین، صنعت بسته‌بندی رشد بسیار زیادی داشته است. هدف اصلی چین، این است که بتواند ظرفیت نوآوری در این صنعت را افزایش دهد و با بهره‌برداری منسجم از منابع، ساختارها و قابلیت‌های موجود در این صنعت و از طریق خوشه‌سازی، مزیت‌های موجود در برندهای این صنعت را نشان داده و این صنعت بتواند به عاملی تأثیرگذار در بازارهای جهانی تبدیل شود.^۳

جدول ۳- ارزش صنعت بسته‌بندی ژاپن در طی سال‌های گذشته^۲

شرح	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹
ارزش مواد (میلیارد یین)	۵۹۷۱	۶۰۴۹	۶۲۱۵	۶۲۸۲	۵۸۵۹
نسبت به سال گذشته (درصد)	۱۰۲/۹	۱۰۱/۳	۱۰۲/۷	۱۰۱/۱	۹۳/۳
ارزش ماشین‌آلات بسته‌بندی (میلیارد یین)	۴۵۰	۴۶۴	۴۷۶	۴۴۷	۴۳۹
نسبت به سال گذشته (درصد)	۱۰۰	۱۰۳	۱۰۲	۹۴	۹۸
ارزش کل (میلیارد یین)	۶۴۲۱	۶۵۱۴	۶۶۹۱	۶۷۳۰	۶۲۹۸
نسبت به سال گذشته	۱۰۲	۱۰۱	۱۰۲	۱۰۰	۹۳

جدول ۴- مقایسه ارزش صنعت بسته‌بندی با تولید ناخالص داخلی در کشور ژاپن

سال	تولید ناخالص داخلی (میلیارد یین)	ارزش صنعت بسته‌بندی (میلیارد یین)	سهم صنعت بسته‌بندی (درصد)
۲۰۰۷	۵۱۵۸۰۵	۶۶۹۲	۱/۲۹
۲۰۰۸	۵۰۷۶۱۵	۶۷۳۰	۱/۳۲
۲۰۰۹	۴۷۴۲۱۹	۶۲۹۹	۱/۳۲

3- China national export commodities packaging report institutes, 2009, p. 4

1- Pira international, 2002
2- Japan packaging institute, 2009

چین برای رسیدن به اهداف و چشم اندازه‌های تعریف شده خود بر روی برخی از حوزه‌های کلیدی متمرکز شده است که عبارتند از:

- تمرکز بر محصولات فناوری که در سطح جهانی توان رقابت داشته باشند و بتوانند به عنوان عامل نوآوری در این صنعت عمل نمایند؛
- تمرکز بر روش‌ها و فناوری‌های تأثیرگذار بر این صنعت به ویژه روش‌ها و فناوری‌های مرتبط با بهداشت و سلامت (۴)؛

- تولید مواد اولیه بسته‌بندی سازگار با محیط زیست؛
- فناوری‌ها و محصولات که به کاهش مصرف انرژی کمک می‌نمایند؛

- تمرکز بر ماشین‌آلات و تجهیزات بسته‌بندی که کارایی بالایی دارند، مصرف انرژی آن‌ها کمتر است و دارای دقت بالایی هستند؛

- فناوری‌های بازیافت زباله‌های مرتبط به صنعت بسته‌بندی.

فدراسیون بسته‌بندی^۱ چین متولی اجرای سیاست‌های بسته‌بندی در این کشور است و برنامه‌های پنج ساله توسعه این صنعت را تدوین می‌نماید. اهم برنامه‌های این فدراسیون به شرح زیر است^۲:

- انجام تحقیق و پژوهش در این صنعت و ارائه توصیه‌های سیاستی به قانونگذاران؛

- تحلیل و انتشار اطلاعات مرتبط با صنعت به بخش‌های مرتبط دولتی؛

- انجام انتشارات مرتبط با صنعت بسته‌بندی و ارائه مشاوره‌های حرفه‌ای؛

- سازمان‌دهی همایش‌ها و نمایشگاه‌های فنی؛

- سازمان‌دهی آموزش؛

- محافظت از منافع و حقوق قانونی اعضا؛

- مشارکت در کنترل کیفیت با همکاری بخش‌های مرتبط دولتی (۵)؛

- کمک به بنگاه‌ها برای بهبود توانایی‌های مدیریتی؛

- کمک به مبادله فنی و اقتصادی شرکت‌های داخلی و خارجی؛

- تنظیم و اجرایی کردن کدهای رفتاری در صنعت و تنظیم قیمت و کمک به بهبود فضای رقابتی؛

- نگاه به روندهای فناوری‌های و وارد کردن فناوری‌ها و جذب سرمایه‌های خارجی تحت نظارت دولت؛

- تدوین و بازبینی استانداردهای صنعتی.

تاکنون در چین دو برنامه بسیار مهم اجرا شده است که عبارتند از^۳:

الف- استانداردسازی بسته‌بندی؛

ب- پروژه بسته‌بندی سازگار با محیط زیست و دارای فناوری بالا.

در سال‌های اخیر صنعت نوشیدنی نیز رشد بسیار زیادی در چین داشته به گونه‌ای که پیش‌بینی شده است در بلندمدت این صنعت ۱۲ درصد رشد کند. از سوی دیگر، تأکید مصرف‌کنندگان بر مصرف مواد غذایی سالم، افزایش مصرف شیر و رشد صادرات چین (صادرات این کشور سالانه ۸ تا ۱۰ میلیارد دلار افزایش داشته است) فرصت‌های زیادی را برای رشد این صنعت فراهم کرده است. همچنین پیش‌بینی شده است، شهرنشینی در چین تا سال ۲۰۲۰ به بیش از ۶۰ درصد خواهد رسید که این تغییرات در نهایت منجر به تغییر در سبک زندگی چینی‌ها شده و به رشد این صنعت کمک خواهد کرد^۴.

بر اساس گزارشات موجود، حجم صنعت بسته‌بندی در کشور چین، بیش از ۷۷۵ میلیارد RBM^۵ بوده است.

1- Packaging federation

نهادی است که سیاست‌گذاری، مدیریت و هدایت نهادها، سازمان‌ها، انجمن‌ها و اتحادیه‌های مرتبط با این صنعت را بر عهده دارد.

2- China packaging federation, 2010

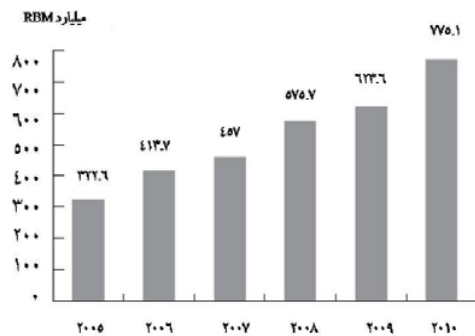
3- Commodities packaging report institutes, 2008, p.5

4- Printing machinery, 2010.

5- Renminbi (واحد پول چین)

نمودار(۲) روند رو به رشد درآمدهای این صنعت در طی سال‌های گذشته را نشان می‌دهد^(۶):

نمودار ۲- روند درآمدهای صنعت بسته‌بندی در چین

۲-۴- صنعت بسته‌بندی انگلیس

انگلیس در مقایسه با کشورهای هم‌تراز اروپایی خود جایگاه چندان مطلوبی در صنعت بسته‌بندی ندارد^۲. ایجاد توازن بین فواید اقتصادی توسعه صنعت بسته‌بندی و تبعات زیست محیطی آن همواره یکی از چالش‌هایی است که صنعت بسته‌بندی با آن مواجه است و فدراسیون بسته‌بندی انگلیس نیز تلاش کرده است توازن منطقی بین این دو ایجاد نماید^۳. تحولات اقتصادی- جمعیتی متعددی در انگلیس رخ داده است که مسن شدن جمعیت، افزایش درآمد اختیاری، تغییر در ساختار خانواده و سبک زندگی از جمله این تغییرات است. این تغییرات ماهیت رشد صنعت بسته‌بندی در انگلیس را (در مقایسه با کشوری مثل چین) کاملاً متفاوت می‌کند چرا که چین جمعیتی جوان دارد ولی در عین حال تغییر سبک زندگی را نیز تجربه می‌کند^۴ (۷).

۳-۴- صنعت بسته‌بندی ایرلند

صنعت چاپ و بسته‌بندی ایرلند، علی‌رغم مواجهه با چالش‌های بحرانی، افزایش ۱۶ درصدی در گردش مالی خود را نسبت به سال گذشته شاهد بوده است. صادرات این صنعت حدود ۱۵ درصد نسبت به سال گذشته کاهش داشته است. مسأله محیط زیست در این صنعت بسیار مورد توجه

و پیگیری بوده و به عنوان نمونه اخذ گواهینامه ISO 14001 برای حفظ شهرت و جایگاه بازار شرکت‌های فعال در زیربخش‌های این صنعت بسیار حیاتی است. در مجموع بررسی‌های انجام شده در این کشور نشان می‌دهد که شرکت‌های فعال در صنعت بسته‌بندی نمی‌توانند به خوبی از فرصت‌های موجود در بازار (داخلی و خارجی) به نحو مطلوبی استفاده نمایند. عوامل ناکامی این شرکت‌ها در بهره‌برداری از فرصت‌های بازار به شرح زیر می‌باشد:

- عدم حضور ملموس در بازارهای صادراتی؛
- ناتوانی در ارائه خدمات و محصولات جدید به مشتریان به ویژه اینکه بسیاری از مشتریان خواهان راه‌حل‌هایی جامع برای نیازهای کسب و کار خود هستند؛
- ناتوانی در نشان دادن جذابیت‌های موجود در این صنعت به دولت.

۴-۴- صنعت بسته‌بندی استرالیا

صنعت بسته‌بندی استرالیا دوران حساس و بحرانی را طی می‌کند تا به هدف غایی خود که همان بسته‌بندی پایدار^۵ است، برسد. پیشروان این صنعت با به کارگیری رویکردهای پایدار و منتفع شدن از کاهش هزینه‌های تولید، مشارکت بیشتر در زنجیره‌های تأمین، بهبود توانمندی پیش‌بینی ریسک‌ها و فرصت‌های آینده و بهبود رضایت کارکنان در حال حرکت در این مسیر هستند. در استرالیا از سه جنبه به مسئله بسته‌بندی نگرینسته می‌شود^(۹):

- عملکرد تولیدکنندگان بسته‌بندی؛
- پایبندی به قوانین و استانداردها و دیگر سیاست‌ها؛
- عملکرد و کارایی بسته‌بندی؛
- ایمنی و ارزش غذایی، تحویل به موقع به مصرف‌کننده؛
- استفاده پایانی و انهدام بسته‌بندی؛

1- China, 2010
 2- UK packaging federation, 2006
 3- UK packaging federation, 2011
 4- Pira international, 2008, pp. 4-5

الگوی مصرف و زباله‌سازی؛ استفاده مجدد و بازیافت.

۴-۵- صنعت بسته‌بندی مصر

عمده مشکلات صنعت بسته‌بندی مصر در نوع نگاه سنتی به این صنعت و انحصارهای متعدد در بخش‌های گوناگون صنعت می‌باشد. لذا سند برنامه راهبردی این صنعت عمده تلاش خود را در تغییر نوع نگرش به این صنعت (با تعریف دو برنامه «تقویت نقش صنعت بسته‌بندی به عنوان پشتیبان سایر صنایع» و «توسعه صنعت بسته‌بندی به عنوان یک صنعت مجزا») و کاهش انحصار (با تشویق حذف تعرفه‌های وارداتی و فراهم کردن بستر ورود سرمایه‌های خارجی) قرار داده است (۱۰).

۴-۶- صنعت بسته‌بندی ترکیه

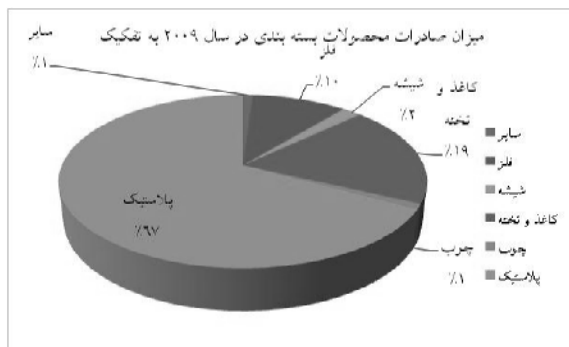
صنعت بسته‌بندی ترکیه هم از حیث ساختاری و هم از حیث فنی توانمندی لازم برای دستیابی به خودکفایی تولید در داخل را دارا می‌باشد^۱. میزان ارزش افزوده ناخالص صنعت بسته‌بندی در ترکیه در بین ۱۰۰۰ شرکت برتر این کشور در سال ۲۰۰۸ برابر ۱/۱۷۴/۰۲۱/۸۹۲ دلار و در سال ۲۰۰۹ برابر ۱/۱۱۲/۱۴۶/۵۵۷ دلار بوده است که بیانگر تغییر ۵/۷۴- درصدی می‌باشد. میزان ارزش افزوده ناخالص صنعت بسته‌بندی در ترکیه در سال ۲۰۰۹ برابر ۱،۱۷۴،۰۲۱،۸۹۲ دلار بوده که در مقایسه با ارزش افزوده کل بخش‌های صنعتی ترکیه که برابر ۷۹/۶۵۵/۴۰۰/۳۲۶ دلار می‌باشد، آن را تشکیل می‌دهد. طبق گزارش مرکز توسعه صادرات ترکیه، صادرات بسته‌بندی و مواد اولیه بسته‌بندی در سال ۲۰۰۷ بالغ بر ۹۵/۱ میلیارد دلار آمریکا برآورده شده است. این افزایش صادرات هم زمان با بهبود بازار سراسری در کشور ترکیه است (۱۱). بسته‌بندی‌های پلاستیکی سخت و انعطاف‌پذیر، بزرگ‌ترین بخش صادرات نهایی بسته‌بندی را تشکیل می‌دهد. در میان آن‌ها FIBC مهم‌ترین زیر مجموعه بسته‌بندی پلاستیکی با بیش از ۳۱۸

میلیون دلار ارزش صادرات است^۳. صادرات محصولات بسته‌بندی در ۵ سال منتهی به ۲۰۱۰ با رشد سالیانه ۱۶ درصدی مواجه بوده که البته این روند رشد در سال ۲۰۰۹ افتی ۱۵ درصدی داشته است (۱۲). تولیدات صنعت بسته‌بندی ترکیه، به ۱۶۲ کشور جهان صادر می‌شود. در سال ۲۰۰۹ کشورهای آلمان، انگلیس، فرانسه، عراق، ایران، رومانی، هلند، ایتالیا، یونان و رژیم غاصب صهیونیستی بازار هدف اصلی ترکیه برای تولیدات صنعت بسته‌بندی بوده‌اند (جدول ۵).

جدول ۵- میزان صادرات محصولات بسته‌بندی ترکیه در طی سال‌های مختلف

سال	ارزش (به میلیارد دلار)
۲۰۰۵	۱/۳۵
۲۰۰۶	۱/۵۷
۲۰۰۷	۱/۹۶
۲۰۰۸	۲/۳۷
۲۰۰۹	۲/۰۲
۲۰۱۰	۲/۲۶

میزان صادرات محصولات بسته‌بندی ترکیه در سال ۲۰۰۹ به تفکیک گروه‌های مختلف فعال در این صنعت (در نمودار ۳) نشان داده شده است (۱۳).

نمودار ۳- میزان صادرات محصولات بسته‌بندی ترکیه در سال

۲۰۰۹ به تفکیک گروه‌های مختلف

در سال ۲۰۰۹ میزان واردات در صنعت بسته‌بندی ترکیه به ۴۲۳ میلیون دلار رسید که عمدتاً محصولات و

3- Bektasoglu, 2011

1- Erberk & Öztürk, 2010
2- Flexible intermediate bulk container

جدول ۶- ارزش صنعت بسته‌بندی در طی سال‌های ۱۳۸۲ الی ۱۳۸۹ به تفکیک استان (۱)

سال استان	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹
کل کشور	۶۰۷۸۵۵۹	۷۷۲۵۶۳۵	۹۰۸۰۷۹۱	۱۱۷۴۸۱۵۱	۱۴۴۹۱۱۰۰	۱۶۰۷۹۱۲۷	۱۸۴۶۰۱۴۸	۲۰۸۹۸۷۷۱
آذربایجان شرقی	۳۷۱۵۰۰	۴۵۲۳۸۵	۴۸۳۱۷۹	۶۷۲۱۴۱	۶۶۶۹۱۷	۷۷۲۴۰۱	۸۵۶۵۳۶	۹۴۴۳۲۷
آذربایجان غربی	۲۲۵۲۱۳	۲۵۷۹۵۶	۳۵۶۳۰۸	۳۳۲۰۸۴	۴۴۰۹۹۴	۴۷۴۲۱۸	۵۲۷۴۷۵	۵۷۱۵۵۶
اردبیل	۲۱۵۰۳	۲۶۱۹۹	۲۷۱۳۱	۳۱۸۷۸	۷۰۲۲۲	۶۶۳۲۲	۸۱۳۵۱	۹۸۲۴۶
اصفهان	۶۳۳۴۵۵	۴۶۸۲۴۳	۵۹۱۷۲۵	۸۹۶۸۱۹	۱۱۴۹۸۱۱	۱۱۸۶۳۹۷	۱۴۵۶۹۱۷	۱۶۶۲۳۲۳
ایلام	۹۳۵۰	۱۱۲۱۰	۵۷۴۱	۶۳۲۸	۲۵۶۱۷	۱۹۹۴۵	۲۴۹۷۲	۳۲۱۴۴
بوشهر	۱۹۹۵۹	۳۵۱۸۱	۳۶۳۲۹	۳۲۲۷۰	۳۵۰۳۵	۳۹۹۲۷	۳۸۲۰۸	۳۹۷۷۸
تهران	۱۷۶۲۶۰۱	۲۴۸۱۳۵۹	۳۰۹۳۴۸۸	۳۸۶۸۴۵۱	۴۹۰۰۷۶۵	۵۵۲۰۳۵۹	۶۳۳۸۴۶۷	۷۱۸۶۸۶۶
چهارمحال و بختیاری	۱۶۰۳۶	۳۹۱۳۶	۴۷۱۶۳	۳۷۱۴۷	۱۰۵۰۷۶	۱۰۱۷۳۹	۱۲۰۹۸۸	۱۴۶۰۹۵
خراسان جنوبی	۱۲۷۶۴	۹۱۴۹	۱۸۹۲۴	۲۸۶۶۷	۲۴۰۹۴	۳۱۳۷۳	۳۷۳۲۷	۳۹۹۳۰
خراسان رضوی	۴۹۹۳۹۱	۷۴۹۶۹۸	۷۷۱۳۳۴	۹۱۳۴۹۹	۹۹۳۷۱۷	۱۱۳۱۲۶۴	۱۲۰۷۵۵۷	۱۳۳۰۵۳۷
خراسان شمالی	۳۴۱۵۳	۳۷۵۳۵	۴۷۶۱۶	۵۴۴۴۳	۶۸۱۴۹	۷۳۸۴۹	۸۴۲۶۷	۹۳۴۷۷
خوزستان	۲۴۴۱۸۹	۲۳۵۵۳۰	۲۶۷۰۸۳	۳۸۶۲۵۳	۵۵۱۶۵۳	۵۶۶۶۳۷	۶۸۵۴۶۶	۷۹۶۵۶۴
زنجان	۱۲۲۱۵۹	۱۵۲۹۴۷	۱۲۶۸۱۲	۱۵۷۶۴۳	۲۳۴۸۴۲	۲۲۷۸۹۹	۲۵۷۴۰۹	۳۰۰۳۵۶
سمنان	۴۴۳۴۹	۶۱۸۱۸	۱۵۱۴۶۳	۲۳۰۹۸۱	۳۹۹۲۵۲	۴۴۱۲۶۳	۵۵۸۹۵۹	۶۶۳۹۶۶
سیستان و بلوچستان	۱۴۷۲۵	۱۳۸۴۱	۳۲۹۲۹	۲۱۱۷۵	۳۱۳۳۷	۳۴۹۶۹	۳۹۰۴۹	۳۹۷۰۲
فارس	۲۵۶۶۴۸	۳۰۰۰۸۷	۳۷۳۶۰۱	۴۳۳۴۲۴	۵۸۸۹۲۶	۶۲۹۹۰۵	۷۲۷۶۷۷	۸۲۲۰۹۷
قزوین	۴۲۴۸۱۱	۶۶۵۷۳۵	۷۵۱۶۴۳	۸۱۴۵۴۴	۱۰۵۰۶۴۴	۱۱۹۶۶۱۸	۱۳۱۸۰۶۷	۱۴۷۳۷۸۰
قم	۳۴۲۱۲	۳۶۶۰۴	۷۳۷۱۱	۱۳۴۴۷۷	۱۵۱۸۹۸	۱۸۶۱۵۴	۲۲۹۷۵۵	۲۶۴۳۲۸
کردستان	۱۱۸۶۷	۱۷۰۰۱	۳۳۶۵۵	۳۵۴۶۹	۳۹۸۶۱	۴۹۹۰۷	۵۶۷۸۴	۶۱۳۴۴
کرمان	۹۸۵۹۴	۸۸۲۰	۹۳۸۵۷	۷۴۸۳۵	۱۰۵۰۱۶	۹۱۸۸۲	۹۶۰۶۷	۹۸۷۷۲
کرمانشاه	۵۳۵۳۱	۹۸۸۰۰	۸۹۲۵۳	۱۲۰۴۹۰	۱۳۶۱۳۲	۱۵۵۷۰۹	۱۶۸۲۸۶	۱۹۱۹۵۹
کهگیلویه و بویر احمد	۸۹۸۶	۱۳۵۱۱	۲۶۷۱۹	۱۹۶۹۷	۳۷۸۹۰	۴۰۵۵۹	۴۷۲۵۵	۵۳۰۰۴
گلستان	۴۶۹۱۱	۱۲۵۵۹۷	۱۰۲۵۷۸	۱۵۰۶۱۶	۱۹۹۱۷۲	۲۲۳۸۳۷	۲۴۸۲۸۲	۲۹۴۲۸۶
گیلان	۱۷۵۷۹۵	۱۹۹۸۱۱	۲۸۳۹۴۸	۴۵۹۱۳۴	۴۲۳۲۸۲	۵۳۴۹۸۳	۶۲۳۲۵۵	۶۹۱۱۹۹
لرستان	۱۰۴۶۲۱	۱۱۴۴۷۹	۶۶۸۳۷	۱۹۶۶۲۷	۲۳۷۵۴۱	۲۴۸۴۱۷	۳۰۴۳۵۵	۳۶۸۸۰۳
مازندران	۱۸۴۰۴۷	۲۷۹۱۶۵	۳۴۶۰۵۰	۴۱۶۷۶۴	۵۴۰۴۳۹	۶۰۸۴۰۸	۶۹۴۰۲۸	۷۸۷۴۱۷
مرکزی	۳۸۲۲۱۵	۳۶۴۳۱۰	۳۵۰۵۹۷	۶۱۸۶۰۵	۷۶۱۱۰۴	۷۹۸۹۸۸	۹۶۲۶۸۰	۱۱۱۹۷۵۹
هرمزگان	۶۱۳۲۲	۱۰۲۳۳۳	۱۱۲۵۳۰	۱۲۵۹۷۸	۱۰۸۸۵۲	۱۳۷۸۱۵	۱۳۷۶۸۷	۱۴۳۲۱۷
همدان	۷۲۳۳۳	۱۱۲۵۲۲	۱۳۶۲۹۱	۱۷۷۸۵۵	۲۰۶۴۷۴	۲۴۱۱۸۰	۲۷۳۱۱۴	۳۰۸۰۷۴
یزد	۱۳۱۳۲۲	۱۷۴۶۷۷	۱۸۲۲۹۶	۲۲۹۲۵۶	۲۰۶۳۸۳	۲۴۶۱۹۷	۲۵۷۹۰۰	۲۷۴۸۵۱

مروری تطبیقی به وضعیت بسته‌بندی ایران با چند کشور جهان

جدول ۷- ارزش صنعت بسته‌بندی در طی سال‌های ۱۳۸۲ الی ۱۳۸۹ به تفکیک فعالیت (۱)

سال	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	متغیر
کل صنعت (میلیارد دلار)	۰,۶۰۷۸۵۵۹	۰,۷۷۲۵۶۳۵	۰,۹۰۸۰۷۹۱	۱,۱۷۴۸۱۵۱	۱,۴۴۹۱۱	۱,۶۰۷۹۱۲۶۶	۱,۸۴۶۰۱۴۸۳۸	۲,۰۸۹۸۱۷۷۰۵	
کل صنعت (میلیون ریال)	۶۰۷۸۵۵۹	۷۷۲۵۶۳۵	۹۰۸۰۷۹۱	۱۱۷۴۸۱۵۱	۱۴۴۹۱۱۰۰	۱۶۰۷۹۱۲۶۷	۱۸۴۶۰۱۴۸	۲۰۸۹۸۱۷۷۱	
صنایع مواد غذایی و آشامیدنی	۲۳۹۵۵۷۴	۳۵۱۴۵۶۶	۴۲۲۷۹۳۹	۵۱۳۲۶۲۹	۶۳۸۴۱۱۸	۷۲۰۹۵۱۱	۸۱۵۷۵۷۳	۹۲۰۳۱۹۹	
تولید محصولات از توتون و تنباکو - سیگار	۱۱۸۸۰۲	۹۰۲۱۸	۹۸۱۱۳	۸۸۰۲۲	۶۴۷۴۲	۵۸۸۸۵	۵۱۱۸۵	۳۵۲۹۱	
تولید منسوجات	۱۶۳۷۳۴	۲۱۰۹۷۳	۱۸۹۰۲۵	۲۴۰۴۹۸	۲۶۷۵۲۶	۲۸۵۴۸۴	۳۰۶۹۵۸	۳۴۲۱۵۴	
تولید پوشاک - عمل آوردن و رنگ کردن	۸۷۱۷	۸۰۳۸	۱۰۹۶۶	۱۴۸۸۹	۱۲۸۱۶	۱۵۶۰۰	۱۷۵۵۴	۱۸۵۳۱	
دباغی و عمل آوردن چرم و ...	۱۷۲۲۴	۲۱۹۳۳	۳۱۱۹۷	۳۹۹۸۵	۴۲۳۶۴	۵۱۰۴۰	۵۸۱۱۸	۶۴۰۱۰	
تولید چوب و محصولات چوبی و ...	۹۱۳	۱۲۵۰	۱۸۲۹	۲۷۷۶	۷۸۶۹	۷۵۵۹	۹۸۵۴	۱۲۲۲۷	
تولید کاغذ و محصولات کاغذی	۵۸۰۵۰	۸۳۳۷۶	۱۰۶۴۲۴	۷۹۵۳۹	۹۱۹۰۹	۱۰۳۰۲۴	۱۰۰۲۸۹	۹۹۶۰۱	
انتشار و چاپ و تکثیر رسانه‌های ضبط شده	۷۶۰۲	۱۰۶۹۶	۱۲۸۱۴	۲۲۲۳۳	۱۸۰۹۷	۲۴۰۴۷	۲۷۱۷۳	۳۰۰۳۲	
صنایع تولید زغال کک - پالایشگاه‌های نفت و ...	۱۸۳۶۶۸	۲۲۶۶۰۰	۳۶۰۵۱۸	۴۰۸۵۷۷	۷۰۶۵۰۹	۷۴۵۴۷۲	۹۰۴۶۵۶	۱۰۵۲۶۹۸	
صنایع تولید مواد و محصولات شیمیایی	۱۵۷۲۳۰۸	۱۹۱۰۸۱۴	۲۲۵۱۰۶۱	۳۴۱۹۳۳۱	۴۰۹۱۹۸۱	۴۶۱۳۴۵۸	۵۴۳۱۱۹۱	۶۲۲۷۷۲۱	
تولید محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۹۷۴۸۶	۱۲۴۹۹۹	۱۱۶۳۹۹	۱۴۵۱۵۵	۱۵۶۰۲۷	۱۶۹۱۸۵	۱۸۰۷۵۳	۱۹۹۳۲۵	
تولید سایر محصولات کانی غیر فلزی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۵۵۴۷۰۹	۷۲۹۶۲۵	۷۶۵۴۸۳	۹۸۱۰۴۴	۱۲۸۱۳۳۳	۱۳۷۹۴۳۹	۱۵۷۵۵۲۸	۱۸۰۳۵۱۱	
تولید فلزات اساسی	۳۲۴۳۵۳	۷۱۵۴۷	۱۴۴۹۴۲	۱۸۴۸۷۲	۲۲۹۰۷۷	۱۶۷۷۹۰	۲۴۲۶۳۲	۲۴۷۳۵۲	
تولید محصولات فلزی فابریکی	۶۷۵۴۵	۱۱۳۶۶۱	۱۱۷۴۶۵	۱۳۴۷۴۸	۱۵۵۷۶۳	۱۷۷۰۹۳	۱۸۹۲۹۵	۲۱۰۶۷۴	
تولید ماشین‌آلات و تجهیزات طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۱۶۹۵۷۰	۱۷۰۵۵۶	۶۹۸۵۸	۲۲۵۱۰۷	۳۳۱۹۲۲	۳۰۷۱۷۹	۳۸۱۵۱۷	۴۷۴۷۳۴	
تولید ماشین‌آلات اداری و حسابگر و محاسباتی	۴۵۳۵	۱۹۷۷	۳۱۹۰	۷۰۰۱	۱۴۴۴۰	۱۳۶۷۹	۱۸۴۵۳	۲۲۵۱۴	
تولید ماشین‌آلات مولد و انتقال برق و ...	۱۷۴۸۴۴	۲۲۵۲۸۳	۱۷۰۴۹۰	۳۶۶۴۵۷	۲۵۵۹۶۱	۳۲۹۶۲۹	۳۵۷۸۱۳	۳۹۷۴۱۶	
تولید رادیو و تلویزیون و ...	۱۴۴۰۸	۱۲۴۶۰	۲۴۶۷۸	۲۷۴۱۵	۳۰۰۸۱	۳۵۶۹۹	۴۱۶۳۱	۴۴۵۵۷	
تولید ابزار پزشکی و ابزار اپتیکی و ...	۳۳۲۰۳	۴۱۱۷۰	۴۱۶۳۲	۴۱۰۰۷	۷۰۵۱۸	۶۷۸۴۶	۷۷۱۰۶	۸۸۹۵۸	
تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلر و ...	۸۴۶۷۲	۱۱۹۵۹۴	۱۳۶۴۴۲	۱۴۴۱۴۷	۹۰	۵۳۶۰۶	۱۰۲۷۷	۳۳۹۴۹-	
تولید سایر وسایل حمل و نقل	۳۹۰۷	۱۶۱۶۶	۱۸۵۷۵	۴۹۰۲	۱۷۱۵۹	۱۶۷۱۴	۱۴۶۰۷	۱۵۵۵۴	
تولید مبلمان و مصنوعات طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۲۲۶۹۲	۱۹۹۷۳	۲۲۴۱۲	۳۷۴۷۱	۶۲۳۸۰	۶۲۰۴۸	۷۸۰۹۲	۹۳۲۶۲	
باز یافت	۴۳	۱۶۳	۶۱	۳۴۶	۳۲۹	۴۱۵	۴۹۴	۶۱۰	

مروری تطبیقی به وضعیت بسته‌بندی ایران با چند کشور جهان

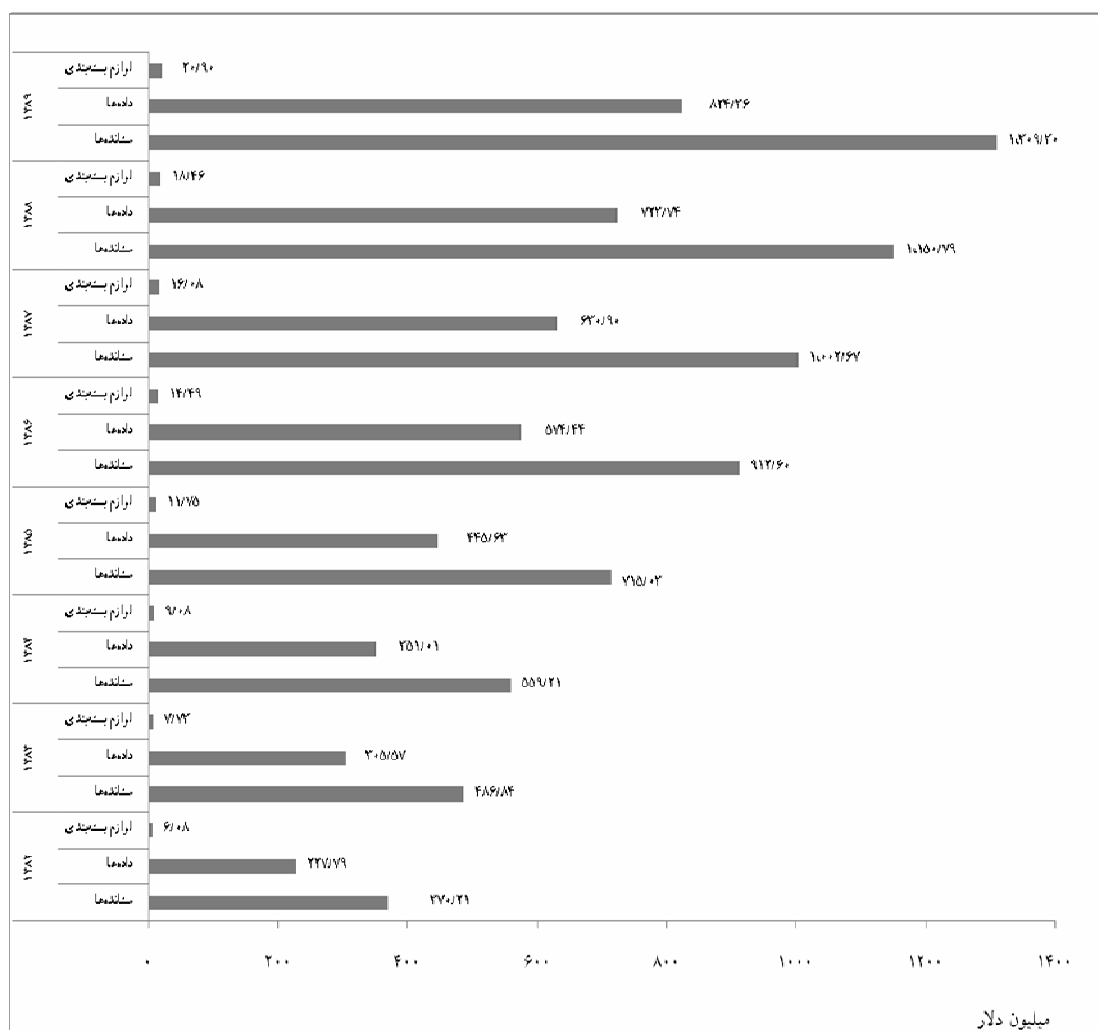
مواد جایگزین بوده‌اند. توجه به مواد خام با کیفیت و تأکید بر روی آن، ارزش خرید واردات این کشور را به مرز ۱۹۲۶ میلیارد دلار رسانده است (۱۴).

۴-۷- تحلیل وضعیت صنعت بسته‌بندی در ایران

جدول (۶) وضعیت این صنعت را در طی سال‌های گذشته به تفکیک استان‌های مختلف نشان می‌دهد. همچنین (نمودار ۴) ارزش لوازم بسته‌بندی را در داده‌ها و ستانده‌های فعالیت‌های صنعتی کشور نشان می‌دهد.

کمتر می‌باشد. بیشترین ارزش لوازم بسته‌بندی مربوط به صنایع غذایی و آشامیدنی و کمترین ارزش لوازم بسته‌بندی مربوط به صنعت بازیافت است. نمودار زیر روند رشد ارزش لوازم بسته‌بندی در تولیدات صنعتی کشور (کارگاه‌های صنعتی ۱ نفر کارکن و بیشتر) طی سال‌های ۱۳۸۲ الی ۱۳۸۹ را نشان می‌دهد.

همانگونه که در (نمودار ۴) قابل مشاهده است، ارزش لوازم بسته‌بندی مصرفی در تولیدات صنعتی کشور در سال ۱۳۸۹، ۲/۶ میلیارد دلار برآورد می‌شود که نسبت به ۷ سال

نمودار ۴- ارزش لوازم بسته‌بندی در داده‌ها و ستانده‌های فعالیت‌های صنعتی کشور طی سال‌های ۱۳۸۳ الی ۱۳۸۹

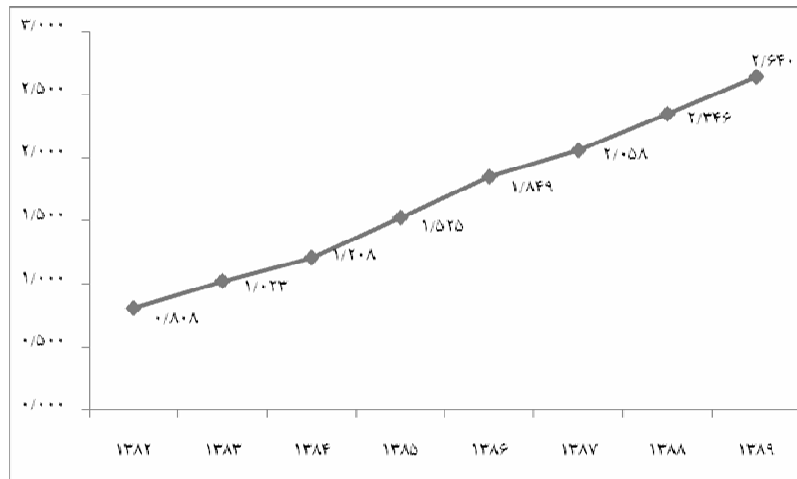
پیش از آن یعنی سال ۱۳۸۲ حدوداً سه برابر شده است. نمودار بعدی به بررسی سهم ارزش بسته‌بندی از تولید ناخالص داخلی کشور طی سال‌های ۱۳۸۲ الی ۱۳۸۹ اختصاص دارد.

همانطور که در (نمودار ۴) قابل مشاهده است، ارزش کل لوازم بسته‌بندی در سال ۱۳۸۹ حدود ۲/۱ میلیارد دلار برآورد شده است که البته این رقم بدون احتساب ارزش لوازم بسته‌بندی در کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و

مروری تطبیقی به وضعیت بسته‌بندی ایران با چند کشور جهان

همان گونه که در نمودار فوق ملاحظه می‌شود، سهم صنعت بسته‌بندی از تولید ناخالص داخلی، در سال ۱۳۸۹ حدود ۰/۶۸ درصد بوده است. ایران در مقایسه با این کشورها بسیار بسیار ناچیز است (۱۷). در سال ۲۰۰۹ بزرگ‌ترین بازار ملی صنعت بسته‌بندی با حجم فروش حدود ۱۳۲ میلیارد دلار، به آمریکا تعلق داشت.

نمودار ۵- روند رشد ارزش لوازم بسته‌بندی در تولیدات صنعتی کشور (کارگاه‌های صنعتی ۱ نفر کارکن و بیشتر) در طی سال‌های ۱۳۸۲ الی ۱۳۸۹

GDP= Gross domestic product

نمودار ۶- سهم ارزش بسته‌بندی از GDP در طی سال‌های ۱۳۸۲ الی ۱۳۸۹

۵- نتیجه گیری

ژاپن با حجم فروش ۷۰ میلیارد دلار در رتبه دوم و بالاتر از چین با ۵۸ میلیارد دلار، آلمان با ۲۸ میلیارد دلار و فرانسه با ۲۴ میلیارد دلار قرار گرفته بود. در این میان ایران با حجمی در حدود ۲/۴ میلیارد دلار قابل قیاس با کشورهای فوق نیست. پایین بودن جایگاه ایران در صنعت

بررسی آمارهای موجود در صنعت بسته‌بندی و مقایسه آن با کشورهای دیگر نشان می‌دهد که سهم ایران در صنعت جهانی بسته‌بندی بسیار ناچیز است. همان طور که در (نمودار ۷) نشان داده شده است، ارزش صنعت بسته‌بندی

صنعت بسته‌بندی، افزایش حساسیت مصرف‌کنندگان نسبت به سلامت و بهداشت مواد غذایی، افزایش نقش بسته‌بندی در حمل‌ونقل محصولات در سطح جهانی و منطقه‌ای و غیره اشاره کرد (۱۹). این تغییر و تحولات در کشور ما نیز وجود دارد و باعث رشد روز افزون بازار بسته‌بندی شده است. با این حال این رشد این صنعت در کشور ما بسیار کند است، طبیعتاً در آینده این صنعت نخواهد توانست به این نیازها پاسخ دهد. نگاهی به سهم صنعت بسته‌بندی (نمودار ۷) از تولید ناخالص داخلی ایران نشان می‌دهد که این نسبت در طی سال‌های گذشته رو به رشد نبوده و با کشورهای توسعه یافته فاصله بسیار زیادی دارد اما اگر شاخص مصرف سرانه بسته‌بندی (نمودار ۸) را بررسی نمایید به وضوح آشکار است که سرانه مصرف بسته‌بندی در کشور روندی رو به رشد داشته و از ۱۲ دلار در سال ۱۳۸۲ به بیش از ۳۵ دلار در سال ۱۳۸۹ رسیده است (۲۰).

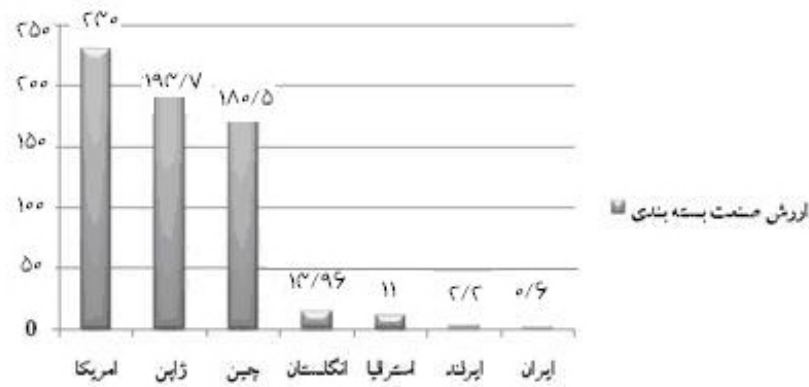
بسته‌بندی و نبود چشم‌انداز روشنی از رشد این صنعت می‌تواند از دو بعد زیر تبعات منفی برای اقتصاد کشور به دنبال داشته باشد:

الف- صنعت بسته‌بندی به عنوان توانمندساز بخش‌های اقتصادی عمل می‌کند؛

ب- صنعت بسته‌بندی، خود به عنوان یک صنعت، نقش بسیار زیادی در اشتغال و افزایش درآمد ملی دارد.

در این میان تاکنون کشورهایی همچون آمریکا، چین و ژاپن توانسته‌اند جایگاه ممتازی در این بازار به دست آورند. ژاپن در حال حاضر بعد از آمریکا و چین، در رتبه سوم جهانی قرار دارد و ۱/۳ درصد از تولید ناخالص ملی این کشور از صنعت بسته‌بندی است؛ اما در کشورمان تنها ۰/۶۷ درصد تولید ناخالص داخلی را تشکیل می‌دهد (۱۸).

عوامل متعددی باعث رشد روز افزون در صنعت بسته‌بندی در جهان شده است که از جمله می‌توان به افزایش

شکل ۷- ارزش صنعت بسته‌بندی کشورهای منتخب و ایران (سال ۲۰۰۵) - میلیارد دلار

این روند نشان از عدم همخوانی بین روند رو به رشد مصرف و تولید دارد که نتیجه این روند، افزایش واردات بسته‌بندی خواهد بود (۲۱).

برای پاسخ به نیازهای روز افزون کشور در بخش بسته‌بندی لازم است که برنامه‌ای جامع در این خصوص

جمعیت، رشد اقتصادی کشورها و افزایش قدرت خرید مصرف‌کنندگان، تغییر سبک زندگی مصرف‌کنندگان و تمایل آنان به مصرف مواد غذایی آماده و منجمد، گرایش به زندگی راحت در میان مصرف‌کنندگان، تغییر ساختار سنی جمعیت، تغییر در ساختار خانواده (اشتغال همزمان والدین و نیاز آنان به مواد غذایی آماده)، سیاست‌های حمایتی دولت‌ها از

طراحی و اجرا گردد که پیشنهادات زیر می‌تواند در این مسیر کمک شایانی به توسعه این صنعت نماید:

- مطالعه همه جانبه صنعت بسته‌بندی در کشور و تحلیل نقاط قوت و ضعف آن و ترسیم نقشه راهی بلند مدت جهت حمایت از صنعت بسته‌بندی در کشور (۲۲)؛

- با توجه به اینکه در آینده بسیاری از مصرف‌کنندگان به تبعات زیست محیطی صنعت بسته‌بندی حساسیت بیشتری از خود نشان خواهند داد، از این رو، جهت پاسخ به این نیازها و ایجاد توازن بین الزامات توسعه‌ای این صنعت و تبعات زیست محیطی آن، تمرکز به بسته‌بندی سازگار با محیط زیست از اهمیت زیادی برخوردار است. بررسی برنامه‌های کشورهای دیگر نیز مؤید این نکته مهم است (۲۳)؛

- افزایش آگاهی‌های عمومی در خصوص صنعت بسته‌بندی از طریق برگزاری نمایشگاه‌های سالانه، دوره‌های آموزشی و غیره؛

- مبادله تجارب فنی با کشورهای دیگر و سازمان‌های بین‌المللی؛

- افزایش توجه به تعالی شرکت‌های فعال در این صنعت از طریق اعطای جوایز ویژه بسته‌بندی؛

- تمرکز بر محصولات فناورانه‌ای که در سطح جهانی توان رقابت داشته باشند و بتوانند به عنوان عامل نوآوری در این صنعت عمل نمایند؛

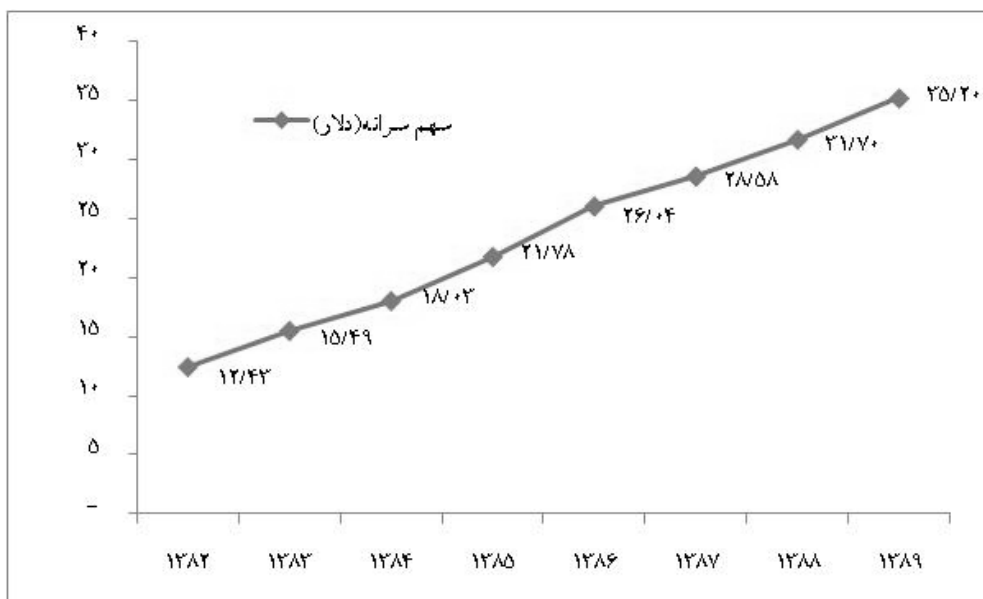
- تمرکز بر روش‌ها و فناوری‌های تأثیرگذار بر این صنعت به ویژه روش‌ها و فناوری‌های مرتبط با بهداشت و سلامت؛

- توجه به تولید مواد اولیه بسته‌بندی و سازگار با محیط زیست؛

- تمرکز بر فناوری‌ها و محصولاتی که به کاهش مصرف انرژی کمک می‌نمایند؛

- تمرکز بر ماشین‌آلات و تجهیزات بسته‌بندی که کارایی بالایی دارند و مصرف انرژی آنها کمتر است و دارای دقت بالایی هستند.

- توسعه فناوری‌های بازیافت زباله‌های مرتبط به صنعت بسته‌بندی.

نمودار ۸- سهم سرانه مصرف بسته‌بندی در طی سال‌های ۱۳۸۲ الی ۱۳۸۹

Center, The Business Plan. Industrial Modernization Centre (IMC). 2006.

15. McKeown, R. "A Developing Future: A study of the Paper, Print & Packaging industry". Ireland: The Print and Packaging Forum. 2005.

16. McKinstry Mike and Williams Gavin. "The Status of Packaging Sustainability in Australia". Martin Stewardship & Management Strategies Pty Ltd. 2009.

17. Noble Printing Press. "Noble printing press". Retrieved 2011.

18. Pira International. "Packaging in the 3rd Millennium: Competitiveness Study for The Packaging Industry in the UK". London: Pira International. 2002.

19. Pira International. "Packaging's Place in Society: Resource efficiency of packaging in the supply chain for fast moving consumer goods". London: University of Brighton. 2008.

20. printing machinery. "Industry analysis: next 10 to 15 years development trends of china packaging industry". Retrieved 2011.

21. UK Packaging Federation. "UK Market Report No. 5: Competing in the 21st century". London: UK Packaging Federation. 2006.

22. UK Packaging Federation. "Packaging Federation". Retrieved 8 26, 2011, from Packaging. 2011.

23. WPO. "Market Statistics and Future Trends in Global Packaging". World Packaging Organization. 2011.

آدرس نویسنده

تهران- خیابان کارگر شمالی- بالاتر از بلوار کشاورز- شماره ۲۴۰- مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی.

۱. دفتر آمار وزارت صنایع و معادن. آمارگیری از طرح‌های صنعتی. تهران: دفتر آمار وزارت صنایع و معادن. ۱۳۹۰.

۲. مرکز آمار ایران. نتایج سرشماری از کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر. تهران: مرکز آمار ایران. دفتر صنعت. ۱۳۹۰.

3. Bektasoglu, S. "Packaging Industry". Turkey: IGEME-Export Promotion Center of Turkey. 2011.

4. Arnold, C. "Way outside the box: how the most innovative packages were created". Stagnito's New Products Magazine, 26-27. 2003.

5. "China National Export Commodities Packaging Report Institutes". China Country Report. Asian Packaging Federation. 2009.

6. "China Packaging Federation". China Packaging Federation (CPF). China: China Packaging Federation. 2010.

7. "Commodities Packaging Report Institutes". China Country Report. Asian Packaging Federation. 2008.

8. "Department of the Environment". Department of the Environment, Community & Local Government. Retrieved 2011.

9. Erberk, D., & Öztürk, İ. K. Turkish Packaging Industry Report. "Istanbul: ASD-Turkish Packaging Manufacturers Association". 2010.

10. INCPEN. INCPEN. "Retrieved 2011, from Consumer Attitudes to Packaging". 2011.

11. "Japan Packaging Institute". Statistics on the Scale of Japanese Packaging Industry in 2009. Japan : Japan Packaging Institute. 2009.

12. "Japan Packaging Institute". Activity policy for 2010. Retrieved 2011, from 2010.

13. Kimber, Alice Louw & Michelle. "The power of Packaging". The Customer Equity Company. 2008.

14. "Level Research Institute". Egyptian Packaging Technology